

ZAPISNIK

sa 60. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore,
održane 16. decembra 2019. godine

Sjednica je počela u 11 sati i 5 minuta.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik dr Suad Numanović, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi Odbora: dr Halil Duković, Maja Bakrač, Nada Nenezić, mr Boris Mugoša i dr Nedžad Drešević.

Pored članova Odbora sjednici su, u svojstvu predstavnika predlagača zakona, prisustvovali Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja, Zoran Ratković, generalni direktor Direktorata za rad u Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Marina Vučićević, načelnica Direkcije za rad u Ministarstvu rada i socijalnog staranja.

Takođe, sjednici su prisustvovali Suzana Radulović, generalni sekretar Unije poslodavaca Crne Gore, Duško Zarubica, generalni sekretar Saveza sindikata Crne Gore, Željko Burić, zamjenik generalnog sekretara Unije slobodnih sindikata Crne Gore i Momir Joksimović, predsjednik Partije penzionera, invalida i restitucije.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

PREDLOG ZAKONA O RADU

Predlog Zakona o radu

Predsjednik Odbora dr Suada Numanović istakao je da je predlog Zakona o radu proizvod kvalitetnog socijalnog dijaloga u Crnoj Gori. Osnovni razlog za izradu novog Zakona o radu jeste usklađivanje radnog zakonodavstva Crne Gore sa pravnim tekovinama Evropske unije, u skladu sa pregovaračkim poglavljem 19 (Socijalna politika i zapošljavanje), kao i konvencijama i preporukama Međunarodne organizacije rada i drugim izvorima međunarodnog prava. Kazao je da su osnovni ciljevi Zakona suzbijanje sive ekonomije, fleksibilnost na tržištu rada i zaštita prava zaposlenih i izrazio je nadu da će odgovorna

primjena zaista i doprinijeti ostvarivanju ovih ciljeva, što je u interesu svih građana Crne Gore. Novim zakonskim rješenjem se propisuje način bržeg i efikasnijeg zapošljavanja, što podrazumijeva da je poslodavac dužan samo da radno mjesto prijavi Zavodu za zapošljavanje Crne Gore. U cilju sprječavanja zloupotreba, prilikom zasnivanja radnog odnosa, propisano je da se ugovor o radu ne može zaključiti sa licem kojem je pravnosnažno zabranjen rad na poslovima koji su predviđeni aktom o sistematizaciji, kao ni sa zaposlenim koji je osuđivan za djela seksualnog iskorišćavanja i seksualne zloupotrebe djece. Jedna od novina je uvođenje obaveze svakom poslodavcu, koji ima više od 10 zaposlenih, da donese akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. S ciljem suzbijanja sive ekonomije, uvedena je odredba koja podrazumijeva zasnivanje radnog odnosa danom stupanja na rad, što podrazumijeva da ukoliko je zaposleni stupio na rad bez ugovora o radu, smatra se da je zasnovao radni odnos na neodređeno. Jedna od bitnijih novina je produžavanje trajanja ugovora o radu na određeno vrijeme, sa dosadašnjih 24 mjeseca na 36 mjeseci. Novim zakonskim rješenjem uređuje se dopunski rad, prekovremeni rad, rad za vrijeme državnih i vjerskih praznika i uvodi se novina dvokratnog radnog vremena. Jedna od bitnijih novina jeste da se godišnji odmor, kao neprikosnoveno pravo zaposlenog, ne može zamijeniti novčanom naknadom, jedino u slučaju prestanka radnog odnosa. Novim Zakonom o radu poboljšane su odredbe koje se odnose na zaštitu zaposlenih od prestanka radnog odnosa na određeno vrijeme dok traje trudničko, porodijsko, roditeljsko, usvojiteljsko ili hraniteljsko odsustvo. Predviđa se rješavanje radnih sporova pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, što će u krajnjem predstavljati rasterećenje sudova i brži i ekonomičniji način rješavanja postupaka. Takođe, propisano je da potraživanja iz rada i po osnovu rada zastarjevaju u roku od 4 godine, što je praksa u zemljama okruženja i zemljama Evropske unije. Odredbe koje se tiču disciplinskog postupka prenijete su iz Opšteg kolektivnog ugovora u novi Zakon i iste su pojednostavljene i za poslodavce i za zaposlene. Kako bi se stalo na put zloupotrebi bolovanja, u Zakon se uveo i ovaj razlog za prestanak radnog odnosa. Numanović je naglasio da je prepoznato 50-ak situacija u kojima je poslodavcu omogućeno da da otkaz zaposlenom, bez vođenja disciplinskog postupka, što će dovesti do veće fleksibilnosti na tržištu rada. Što se tiče prava zaposlenih u slučaju stečajnog postupka, ostvarivanje prava na isplatu neće biti uslovljeno okončanjem stečajnog postupka i to pravo će imati lica kojima je prestao radni odnos danom otvaranja postupka, kao i lica kojima je radni odnos prestao šest mjeseci prije otvaranja stečajnog postupka.

Ministar rada i socijalnog staranja Kemal Purišić rekao je da su socijalni partneri, proteklih godina, ocijenili da postojeći Zakon o radu predstavlja biznis barijeru i da ne prepoznaje neke od novih oblika rada koje je vrijeme nametnulo. Kako bi se odgovorilo tim izazovima pristupilo se izradi novog Zakona o radu. Predlog zakona ima 40 normi više nego važeći zakon, dok je 85% postojećih normi izmijenjeno, istakao je Purišić. Zakon bi trebao da odgovori izazovima veće fleksibilnosti na tržištu rada, u smislu zasnivanja, trajanja i raskida radnog odnosa ali i u smislu prepoznavanja novih oblika rada i njihovog normiranja. Takođe, zbog postojanja dosta

prigovora da se prava zaposlenih krše ili da su nedostupna, u smislu neprimijenjivanja jasnih normi važećeg zakona, jedan od ciljeva predloženog zakona je zaštita tih prava. Predlog zakona je usaglašen sa 14 relevantnih direktiva Evropske unije i sa najmanje sedam potvrđenih konvencija Međunarodne organizacije rada. Specifičnost ovog zakona je što je, u svim fazama izrade, predstavljao zajednički projekat socijalnih partnera, predstavnika Univerziteta Crne Gore i nevladinog sektora. Tekst zakona, do kojeg se došlo kroz dugotrajnu javnu raspravu, u dobroj mjeri predstavlja rezultat zdravih kompromisa, naglasio je Purišić. Zakonsko rješenje sadrži niz normi koje oslikavaju humaniji odnos prema zaposlenima kao i norme koje će predstavljati lijek za određene „tranzicione ožiljke“. Treći segment normi odnosi se na instrumente koji će državi omogućiti efikasniju borbu protiv sive ekonomije, odnosno favorizovanje formalnog rada i suzbijanje neloyalne konkurencije. Na taj način će se obezbijediti zaštita interesa države ali i odgovornih poslodavaca. Takođe, novi Zakon o radu sadrži instrumente koji će spriječiti ili smanjiti tendenciju fragmentacije tržišta rada, u smislu povlađivanja zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme u nedogled. S tim u vezi, Predlogom zakona se precizira da se radni odnos zasniva na neodređeno vrijeme, što je bio slučaj i sa važećim zakonom, ali je praksa pokazivala drugačije. S tim u vezi, zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme trebalo bi da predstavlja izuzetak. Zakon je usaglašen sa standardima Evropske unije i njegova puna primjena i primjena Zakona o zaštiti i zdravlju na radu predstavljaju zatvarajuće mjerilo za pregovaračko poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje. Usvajanjem ovog zakona izlazi se u susret dvojakim očekivanjima, odnosno napredovanju u procesu evropskih integracija i pružanju snažnih mehanizama za dobro uređenje tržišta rada, borbu protiv sive ekonomije, povoljni poslovni ambijent i zaštitu prava zaposlenih, zaključio je Purišić.

Momir Joksimović, predsjednik Partije penzionera, invalida i restitucije rekao je da je Zakon o radu jedan od značajnijih zakona koji se usvaja u Skupštini Crne Gore. Istakao je da se njime pružaju značajna ovlašćenja poslodavcima kao i da pojednostavljuje pitanja zasnivanja i otkazivanja radnog odnosa. Posebno je naglasio da Predlog zakona sadrži povoljnija rješenja, u odnosu na postojeći, za rješavanje problema uplate nedostajućih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenima. Tokom svog izlaganja, Joksimović se osvrnuo na Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju kao i na stanje penzionera u Crnoj Gori.

Suzana Radulović, generalni sekretar Unije poslodavaca Crne Gore istakla je da je rad na izradi Predloga zakona trajao dugo i da je, tokom tog rada, došlo do usaglašavanja stavova socijalnih partnera. Na taj način su određena suštinska rješenja usaglašena na zadovoljavajući način i za sindikate i za poslodavce. U svom izlaganju osvrnula se na članove Zakona 5,21,31,53,64,95,123,147,153,169 i 172 i, s tim u vezi, iznijela određene sugestije i primjedbe iz ugla Unije poslodavaca.

Zoran Ratković, generalni direktor Direktorata za rad u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, odgovarajući na sugestije Unije poslodavaca, rekao je da je predviđanje broja izvršilaca, prilikom donošenja akta o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta, ključni element za vršenje inspeksijskog nadzora i borbu protiv sive ekonomije. Naveo je da se, članom 21 Zakona, jasno propisuje da zaposleni kojem je isplaćena otpremnina, po osnovu sporazumnog prestanka radnog odnosa, nema pravo zapošljavanja u privrednom društvu u kojem mu je prestao radni odnos. Što se tiče člana 31, u domenu koji se tiče kolektivnog ugovora koji se primjenjuje kod poslodavca, Ratković je pojasnio da je termin „primjenjuje“ usaglašen kroz intenzivnu komunikaciju sa ekspertima Evropske komisije. Na taj način se želi staviti akcenat na suštinu, odnosno primjenjivanje kolektivnih ugovora kod svih poslodavaca. Kada su Agencije za ustupanje zaposlenih u pitanju, članom 53, spriječena je mogućnost zloupotreba, koje su se u praksi pojavljivale, u smislu zaključivanja ugovora na 24 mjeseca u nedogled. Što se tiče prekovremenog rada i preraspodjele radnog vremena, pojasnio je da radno vrijeme ne može trajati, u prosjeku, duže od 48 sati sedmično i da maksimalno može trajati 50 sati. Međutim, kada je u pitanju preraspodjela radnog vremena, u određenim djelatnostima, zbog karaktera procesa rada, ostavlja se mogućnost poslodavcu da radno vrijeme može preraspodijeliti duže od 50 sati, uz posebne uslove, kao što su kolektivni ugovor i saglasnost zaposlenog. Kada je riječ o zaradi precizirano je da se obračunska vrijednost koeficijenta utvrđuje preko kolektivnog ugovora kod poslodavca, a ako on ne postoji, kao ni reprezentativni sindikat zaposlenih, ostavlja se mogućnost poslodavcu da svojim internim opštim aktom utvrdi zaradu. Članom 123 se u posebnu zaštitu, pored porodilja, uvode i trudnice kao i lica koja ostvaruju roditeljsko pravo, i kada je u pitanju zaštita i afirmacija ovih prava krajnji cilj ne bi trebala biti novčana sredstva, istakao je Ratković. Članom 172 dodatno je pojašnjena mogućnost da poslodavac može da otkáže ugovor o radu zaposlenom bez vođenja disciplinskog postupka, ako za to postoje opravdani uslovi, što je u Zakonu o radu postojalo i ranije. S tim u vezi, disciplinski postupak se zamjenjuje postupkom o utvrđivanju odgovornosti zaposlenih, što je jednostavniji i kraći postupak, koji vodi direktor ili drugo ovlašćeno lice, zaključio je Ratković.

Željko Burić, zamjenik generalnog sekretara Unije slobodnih sindikata Crne Gore, uvažavajući činjenicu da postoje rješenja koja nisu zadovoljavajuća ni za Uniju poslodavaca ni za sindikate, istakao je da je ipak postignut kompromis koji je sadržan u tekstu Zakona o radu. Burić je istakao da će sindikati pratiti primjenu određenih normi, za koje očekuju da će u praksi izazvati problem, zbog velike moći poslodavca u odnosu na zaposlenog. Burić je rekao da, u Crnoj Gori, postoji 29 agencija za ustupanje zaposlenih i da se ovim zakonskim rješenjem smanjuje mogućnost zloupotrebe, ali je izrazio sumnju da će i dalje postojati problem kada je ova oblast u pitanju. Kada je u pitanju usaglašavanje koeficijenta složenosti poslova, odnosno obračunske vrijednosti koeficijenta, sa reprezentativnim sindikatom, u Zakon je trebalo uvrstiti još normi koje pospješuju socijalni dijalog, kako na granskom tako i

na nivou poslodavca, jer je mali broj potpisanih kolektivnih ugovora na oba nivoa, zaključio je Burić.

Duško Zarubica, generalni sekretar Saveza sindikata Crne Gore naglasio je da bi sindikati, kada je rad na određeno vrijeme u pitanju, bili najzadovoljniji da taj institut ne postoji. Kazao je da trajanje tog rada, novim zakonskim rješenjem, jeste produženo na 36 mjeseci, ali da taj period obuhvata i rad kod poslodavca i rad preko agencije za ustupanje zaposlenih. Mišljenja je da će ova odredba doprinijeti smanjivanju zloupotreba, u smislu trajanja ovih ugovora u nedogled, što je do sad znao biti slučaj u praksi. Istakao je da se, po prvi put, propisuje da pravo na otpremnine imaju i zaposleni koji radni odnos zasnivaju na određeno vrijeme, što može dovesti do smanjivanja broja ugovora za ovaj vid zapošljavanja. Što se tiče rješavanja radnih sporova zaposleni su dužni da pokrenu postupak pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, ali isto tako poslodavci su u obavezi da rješavanje sporova, kroz taj postupak, prihvate. Pohvalio je rad Agencije, koju su zajedno osnovali socijalni partneri i u čijoj upravljačkoj strukturi su zajedno zastupljeni. Zarubica je istakao da je, po vremenu trajanja i broju završenih postupaka, Agencija jedna od boljih u regionu a i šire.

Članica Odbora Maja Bakrač rekla je da socijalni dijalog ide u dobrom pravcu i da vjeruje da će se doći do dodatnih kompromisa za sva rješenja novog zakona koja se u praksi pokažu kao neadekvatna. Istakla je da je posebno važno da novi Zakon o radu štiti zaposlene od zloupotreba kada su u pitanju agencije za ustupanje zaposlenih. Takođe, pohvalila je činjenicu će se, usvajanjem ovog zakona, naći rješenja za sve zaposlene koji su bili žrtve tranzicije. Bakrač je ocijenila dobrom odredbu koja propisuje da je za sticanje prava na otpremninu neophodno provesti kod poslodavca 18 mjeseci i smatra da će se u praksi pokazati efikasnom. Posebno je pohvalila unapređenje norme koja se odnosi na porodiljsko odsustvo. Uvođenje instituta "roditeljsko odsustvo", odnosno mogućnosti da ga mogu koristiti i muškarci i žene, veliki je pomak, naglasila je poslanica Bakrač. Kao bitnu novinu istakla je da se godišnji odmor ne može zamijeniti novčanom naknadom, i navela je da će ova, kao i druge odredbe vezane za godišnji odmor, uticati i na zaposlene i na poslodavce, što će doprinijeti da se brzo osjete benefiti Zakona u praksi. Poslanica je naglasila da se mora pospješiti rad Inspekcije rada, pogotovo u manjim sredinama, da se iskontroliše primjena svih normi Zakona, kako on ne bi ostao mrtvo slovo na papiru.

Član Odbora dr Halil Duković istakao je da novi Zakon o radu poslodavcima ne predstavlja biznis barijeru dok, ujedno, poboljšava zaštitu prava zaposlenih. Naglasio je da je pohvalno to da su se, prilikom određivanja trajanja sedmičnog radnog vremena, ispoštovale specifičnosti dvije vrste zanimanja kao što su zanimanja u zdravstvu i u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija. Takođe, Duković je istakao oblast građevinarstva kojoj treba, u smislu radnog vremena, posvetiti posebnu pažnju. U tom smislu kazao je da je dobro što se Zakonom propisuje mogućnost preraspodjele radnog vremena koja omogućava da radno

vrijeme traje duže od punog radnog vremena, do 60 časova sedmično, na sezonskim poslovima. Poslanik Duković je pohvalio poboljšanje zaštite prava porodilja i naglasio da je uopšte zaštita prava zaposlenih, ovim zakonom, podignuta na veći nivo.

Članica Odbora Nada Nenezić je istakla da je Zakon o radu jedan od najznačajnijih zakona i izrazila je nadu da će vrlo brzo, u primjeni, pokazati svoje prednosti. Smatra da je osnovni kvalitet ovog zakona postignuti visok stepen saglasnosti među socijalnim partnerima. S njene tačke gledišta, poslanica Nenezić je naglasila da su najupečatljivije odredbe Zakona koje se tiču zaštite prava prilikom trudnoće, njege djeteta, starateljstva nad djecom kao i odredbe koje se tiču zaštite prava osoba sa invaliditetom. Kao posebno interesantno istakla je uvođenje instituta „hraniteljstvo“ i kazala da njegovo izjednačavanje sa roditeljstvom vidi kao najavu novog odnosa prema djeci bez roditelja.

Zbog spriječenosti da, u kontinuitetu, bude prisutan na ovoj sjednici Odbora **poslanik mr Boris Mugoša** je saopštio da će svoj detaljan stav o Predlogu zakona o radu iznijeti na sjednici Skupštine, uz poseban osvrt na segmente koji se tiču raskida ugovora bez vođenja disciplinskog postupka, roditeljstva i produžavanja trajanja ugovora na određeno vrijeme.

Ministar rada i socijalnog staranja Kemal Purišić rekao je da je diskusija, na sjednici, potvrdila da se, strpljivim i ozbiljnim socijalnim dijalogom, došlo do kvalitetnih kompromisnih rješenja kada je novi Zakon o radu u pitanju. Istakao je da će predstavnici Ministarstva iskoristiti skupštinsku raspravu kao i medije kako bi krajnjim korisnicima objasnili nove institute Zakona, jer novi tekst uvodi ozbiljne promjene na tržištu rada, koje treba da percipiraju i primjene poslodavci, zaposleni i Vlada. Što se tiče prava zaposlenih u slučaju stečajnog postupka, ostvarivanje prava na isplatu potraživanja neće biti uslovljeno okončanjem stečajnog postupka i to pravo će imati lica kojima je prestao radni odnos danom otvaranja postupka, kao i lica kojima je radni odnos prestao 6 mjeseci prije otvaranja stečajnog postupka. Pored prava na uplatu nedostajućih doprinosa za ostvarivanje prava na penziju, zaposleni će, po novom zakonu, imati pravo na isplatu: zarade i naknade zarade za vrijeme bolovanja kao i pravo na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje, za period od 6 mjeseci prije pokretanja postupka, naknade štete za neiskorišćeni godišnji odmor, otpremnine zbog odlaska u penziju i naknade štete usljed povreda na radu ili profesionalne bolesti. Sva neisplaćena potraživanja zaposleni će, u momentu utvrđivanja tih potraživanja, prilikom otvaranja stečajnog postupak, moći da namire od Fonda rada a onda će se Fond naknadno, u stečajnom postupku, pojavljivati kao povjerilac. Cio korpus prava zaposlenih, koja se štite novim zakonom, kao što su prava tokom organizovanja radnog vremena, trudnoće, porodiljskog i roditeljskog odsustva i niz drugih prava treba da doprinesu humanizaciji procesa rada.

Predstavnicima predlagača zakona saglasili su se sa amandmanima Odbora koji, shodno članu 150 stav 3 Poslovnika Skupštine Crne Gore, postaju sastavnim dio ovog predloga zakona i o njima Skupština posebno ne odlučuje.

Odbor je, u ovom predlogu zakona, konstatovao određene pravno - tehničke greške i predložio njihovu korekciju, sa čime su se saglasili predstavnici predlagača zakona.

U skladu sa članom 115 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, šest članova Odbora je glasalo „za“ Predlog zakona o radu, nije bilo glasova „protiv“ i nije bilo članova Odbora koji su se uzdržali od glasanja.

Za izvjestioca Odbora, na sjednici Skupštine, određen je poslanik dr Suad Numanović, predsjednik Odbora.

Zapisnici sa 55, 56. i 57. sjednice Odbora usvojeni su jednoglasno.

Sjednica je završena u 13 sati i 10 minuta.

**Sekretarka Sekretarijata Odbora za
zdravstvo, rad i socijalno staranje**
Snežana Kaluđerović

**Predsjednik Odbora za
zdravstvo, rad i socijalno staranje**
dr Suad Numanović